

Wszystko, co rodzic powinien wiedzieć o reprezentancie dziecka

Ciebie i Twoje dziecko, do czasu kiedy nie ukończy 18 lat, łączy szczególna więź prawna – WŁADZA RODZICIELSKA.

Posiadanie przez rodzica władzy rodzicielskiej oznacza, że: opiekuje się on dzieckiem, reprezentuje je, czyli podejmuje w jego imieniu różne decyzje: od zgody na wycieczkę szkolną, przez decydowanie o zdrowiu, po reprezentowanie dziecka przed urzędami i sądami, czyli tzw. bycie **przedstawicielem ustawowym** dziecka oraz zarządzanie jego majątkiem.

Kiedy dziecko zostaje pokrzywdzone przestępstwem, staje się w sensie prawnym pokrzywdzonym – osobą, na której szkodę popełniono konkretne przestępstwo. W związku ze swoją rolą w procesie ma konkretne prawa w postępowaniu, np. może zapoznawać się z aktami postępowania.

Postępowanie karne dzieli się na dwa etapy: przygotowawczy, który realizują prokurator i policja, a jego celem jest zebranie, zabezpieczenie i utrwalenie dowodów w zakresie niezbędnym do wniesienia aktu oskarżenia albo innego zakończenia postępowania, oraz sądowy, w którym sąd ustala winę sprawcy na podstawie zebranych dowodów, dokonuje osądzenia i wydaje wyrok. Na każdym z tych etapów małoletni ma konkretne prawa w postępowaniu, np. prawo do zażalenia decyzji prokuratury o umorzeniu postępowania, ale nie może sam ich wykonywać. Te właśnie prawa realizują rodzice, posiadający władzę rodzicielską jako ustawowi przedstawiciele dziecka.

Od zasady reprezentacji dziecka przez rodzica jest wyjątek, w sytuacji kiedy podejrzanym/oskarżonym o przestępstwo na szkodę dziecka jest jeden lub oboje rodziców dziecka.

„Rodzic małoletniego nie może, działając w charakterze przedstawiciela ustawowego, wykonywać praw tego małoletniego jako pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, w tym także w postępowaniu z oskarżenia prywatnego, jeżeli oskarżonym jest drugi z rodziców” (Uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 30 września 2010 r. I KZP 10/10).

Do każdej sprawy, w której podejrzanym lub oskarżonym jest jeden lub oboje rodziców, wkracza REPREZENTANT DZIECKA.

Uwaga!

To prokurator, tuż po zgłoszeniu przestępstwa, występuje do Sądu Rodzinnego i Nieletnich o ustanowienie dla dziecka reprezentanta.

Kim jest reprezentant dziecka?

Reprezentantem dziecka może być tylko **adwokat** lub **radca prawny**.

Musi spełnić jeden z poniższych warunków:

- szczególna znajomość spraw karnych z udziałem dzieci jako pokrzywdzonych,
- ukończenie szkolenia dotyczące zasad reprezentacji dziecka, praw lub potrzeb dziecka.

Uwaga!

Masz prawo zapytać reprezentanta Twojego dziecka, czy spełnia te warunki. Masz prawo złożyć wniosek, aby prokurator/sąd uwzględnił te warunki przy ustanawianiu reprezentanta dziecka. Masz prawo odwołać się od postanowienia o ustanowieniu reprezentanta dziecka.

Uwaga!

Masz prawo otrzymać postanowienie o ustanowieniu reprezentanta dziecka z Sądu Rodzinnego i Nieletnich. Masz prawo otrzymać informację, kto jest reprezentantem Twojego dziecka, i posiadać kontakt do niego. Jeśli masz imię i nazwisko reprezentanta, kontakt do niego znajdziesz pod tymi linkami: Krajowy Rejestr Adwokatów i Aplikantów Adwokackich (<https://rejestradwokatow.pl/adwokat>) oraz Krajowy Rejestr Radców Prawnych (<https://kirp.pl/wyszukiwarka-radcow-prawnych>).

Co ustanowienie reprezentanta dziecka oznacza dla Ciebie jako rodzica?

Po ustanowieniu reprezentanta przepisy określają Cię jako „rodzica dziecka, który nie uczestniczy w postępowaniu”. Nie możesz reprezentować swojego dziecka w postępowaniu karnym.

Reprezentacja dziecka
w postępowaniu karnym

Taki fragment władzy rodzicielskiej w czasie postępowania karnego, w którym pokrzywdzonym jest Twoje dziecko, przekazuje sąd reprezentantowi dziecka. Po postępowaniu ten kawałek wraca do Ciebie.

Prokurator/sąd:

- nie będą się z Tobą komunikowali,
- nie będą informowali Cię o przebiegu postępowania,
- nie będą przyjmowali/uwzględniali Twoich wniosków,
- będą uwzględniali jedynie decyzje reprezentanta dziecka.

Informacje o sprawie możesz otrzymać od reprezentanta dziecka. Reprezentant ma obowiązek przekazywać Ci informacje o przebiegu postępowania oraz o podjętych przez niego czynnościach niezbędne do prawidłowego wykonywania władzy rodzicielskiej. Do niego możesz składać pisma i przekazywać mu wszystkie informacje, które uważasz za ważne w postępowaniu dotyczącym Twojego dziecka.

Uwaga!

Informacje są udzielane jedynie na Twój wniosek w formie pisemnej lub poprzez maila, Teams, Zoom. Wzór wniosku o udzielenie informacji znajdziesz na naszej stronie wspd.fdds.pl.

Czy reprezentant zbiera informacje o dziecku?

Reprezentant dziecka ma obowiązek uzyskać od Ciebie pełne informacje o dziecku, jego stanie zdrowia, sytuacji rodzinnej i środowisku, konieczne do prawidłowej reprezentacji dziecka. Zbiera je po to, aby zaplanować czynności prawne z udziałem dziecka, stworzyć mu optymalne warunki do złożenia zeznań, czyli podejmować czynności na jego rzecz w toczącym się postępowaniu.

Reprezentant może również uzyskiwać informacje wskazane powyżej od organów lub instytucji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych, do których należy dziecko lub które świadczą dziecku pomoc.

Czy reprezentant musi się skontaktować z dzieckiem?

Reprezentant dziecka powinien nawiązać z nim kontakt i poinformować go o podejmowanych przez siebie czynnościach, przebiegu postępowania i sposobie jego zakończenia oraz konsekwencjach podjętych działań. Nie jest możliwe prawidłowe reprezentowanie dziecka bez rozpoznania jego sytuacji i potrzeb.

Reprezentant dziecka powinien przede wszystkim zadbać o ochronę dziecka podczas przesłuchania. Centra Pomocy Dzieciom oferują program przygotowania dziecka do przesłuchania, co obniża stres dziecka przed czynnością przesłuchania.

Uwaga!

Reprezentant musi rozmawiać z dzieckiem w sposób zrozumiały i dostosować swoją informację oraz jej formę do stopnia jego rozwoju.

Co reprezentant robi z informacjami o dziecku?

Wykorzystuje je, aby reprezentować dziecko w czasie postępowania i realizować jego interesy w toku postępowania karnego. Poza postępowaniem ma obowiązek zachować w tajemnicy informacje, które uzyskał ze względu na wykonywane czynności, z wyjątkiem wiarygodnych informacji o przestępstwach popełnionych na szkodę dziecka.

Kto finansuje działania reprezentanta dziecka?

Reprezentant dziecka otrzymuje wynagrodzenie za swoje działania ze Skarbu Państwa.

Więcej informacji nt. reprezentanta dziecka znajdziesz na stronie wspd.fdds.pl, zachęcamy do współpracy i korzystania z dorobku Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę.

Ulotka opracowana na podstawie art. 99¹⁻³ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Stan prawny na dzień 1 marca 2024 r. Podziękowania dla zespołu prawnego Fundacji oraz psycholog Alicji Budzyńskiej za konsultację treści ulotki. Specjalne podziękowania dla r.pr. Olgi Trochy za inspirację do zilustrowania władzy rodzicielskiej.

Sfinansowano ze środków Funduszu Sprawiedliwości, którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.